

Gas Transport Services B.V.

Postbus 181
9700 AD Groningen
Concourslaan 17
T (050) 521 22 50
F (050) 360 30 36
E info@gastransport.nl
Handelsregister Groningen 2084889
www.gastransportservices.nl

Datum
26 maart 2025

Doorkiesnummer

Ons kenmerk
EA 25.0108

Uw kenmerk

Onderwerp
GTS-reactie op het wetsvoorstel bestrijden
energieleveringscrisis

Geachte,

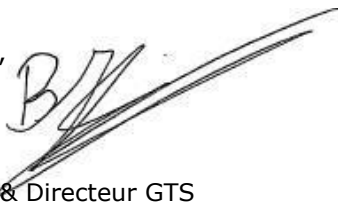
Met veel belangstelling heeft Gasunie Transport Services BV ("GTS"), netbeheerder van het landelijk gastransportnet, kennisgenomen van de consultatieversie van het wetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis ("WBE"), zoals op 26 februari 2025 is gepubliceerd. Middels deze reactie maakt GTS gebruik van de mogelijkheid om binnen de gestelde consultatietermijn een visie te geven op dit wetsvoorstel.

Allereerst wenst GTS te benadrukken het zeer positief te vinden dat maatregelen worden voorgesteld om de leveringszekerheid van aardgas te borgen. Dit is in toenemende mate van belang als gevolg van de belangrijke rol die aardgas vervult in de Nederlandse energievoorziening, terwijl door recente ontwikkelingen de leveringszekerheid niet meer vanzelfsprekend is. Belangrijk hierbij zijn bijvoorbeeld het wegvallen van aanbod vanuit Rusland, de definitieve sluiting van het Groningenveld en de recente toename van geopolitieke spanningen.

Over de inhoud van een aantal onderdelen van het wetsvoorstel maakt GTS zich echter zorgen. Dit betreft onder meer de rol die GTS mogelijk krijgt in het vorderen van heffingen. Daarnaast doet GTS een aantal suggesties om de wettekst en de bedoeling van de conceptwet verder verduidelijken. In onderstaande paragrafen gaan wij nader in op deze punten.

Graag lichten wij deze reactie nader toe. U kunt hiervoor contact opnemen met Sybren de Jong, via gasmarket@gastransport.nl

Met vriendelijke groet,

B.J. Hoevers
Lid Raad van Bestuur & Directeur GTS

A Pieklevering en gasleveringsnorm

Daar waar in het onderstaande gesproken wordt over “wetsvoorstel” bedoelen wij de consultatieversie van het wetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis (“WBE”).

A1 Formulering in het wetsvoorstel van de pieklevertaak (art. 3.64) en de gasleveringsnorm (2.33b) leidt tot onduidelijkheid

A1a Pieklevering (art. 3.64 Energiewet)

De memorie van toelichting (“MvT”) bij het wetsvoorstel beoogt duidelijkheid te verschaffen dat de pieklevering geen onderdeel is van de gasleveringsnorm waarvoor vergunninghoudende leveranciers maatregelen moeten treffen. De tekst van het wetsvoorstel (art. 3.64 en 2.33b van de Energiewet) leidt echter juist tot onduidelijkheid hierover. In onderstaande lichten wij dat nader toe en doen wij een suggestie om de beoogde duidelijkheid ook in de wettekst zelf te creëren.

Artikel 3.64, eerste lid van de Energiewet in het wetsvoorstel:

1. De transmissiesysteembeheerder voor gas treft voorzieningen om leveranciers van beschermde afnemers in staat te stellen de pieklevering van gas aan beschermde afnemers te verzorgen in gevallen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b, van verordening 2017/1938.

In dit artikel staat dat GTS slechts de pieklevertaak heeft in gevallen bedoeld in art. 6, eerste lid, a en b van de Verordening Gasleveringszekerheid 2017/1938 (de “Verordening”). GTS dient echter een taak te hebben voor pieklevering vanaf -9 °C, of welke andere harde temperatuurgrens het Ministerie van Klimaat en Groen Groei (“KGG”) dan ook per Algemene Maatregel van Bestuur (“AMvB”) of Ministeriële Regeling (“MR”) vaststelt, ongeacht of er sprake is van gevallen bedoeld in art. 6, eerste lid, onderdelen a en b van de Verordening. Een dag met bijv. -12 °C kan immers altijd een keer voorkomen en één dag met -12 °C betekent nog niet automatisch dat de 7- of 30-daagse periode waarin deze dag valt een “geval” zal zijn als bedoeld in art. 6.1.a/b van de Verordening. Of een situatie als bedoeld in art. 6.1a/b zich heeft voorgedaan kan per definitie pas achteraf worden vastgesteld. Het is op dag “t” (met een temperatuur lager dan -9 °C) dan dus niet duidelijk welke partij verantwoordelijk is voor de levering van het extra benodigde gas tussen -9 °C en, de in dit voorbeeld genoemde, -12 °C. Dit wordt pas op zijn vroegst op (t+7) bekend; oftewel het is met de voorgestelde tekst van art. 3.64 op dag t nog niet duidelijk of het gas door de leveranciers moet worden verzorgd of door GTS. Het moet voor GTS (en de vergunninghouders t.b.v. art. 2.33b) duidelijk zijn wie waarvoor wanneer verantwoordelijk is. Dit voorstel creëert juist (extra) onduidelijkheid hierover.

GTS-voorstel voor wijziging van de tekst van art. 3.64, eerste lid:

De transmissiesysteembeheerder voor gas treft voorzieningen om leveranciers van beschermde afnemers in staat te stellen de pieklevering van gas aan beschermde afnemers te verzorgen.

De MR genoemd in artikel 2.33b, derde lid en in artikel 3.64, derde lid van de Energiewet zal de temperatuurgrens vastleggen waartussen de verplichtingen van vergunninghouders ten aanzien van gasleveringsnorm ophoudt en de verplichtingen van GTS ten aanzien van de piekleveringstaak beginnen. De MvT kan vervolgens expliciteren dat pieklevering daarmee ook ziet op gevallen als bedoeld in art. 6, eerste lid, onderdelen a en b voor zover de temperatuur beneden deze per MR gestelde grens daalt en dat de vergunninghouders bij deze lage temperaturen dus niet verantwoordelijk zijn voor het piekleveringsgedeelte van de gasvraag van hun beschermde afnemers.

A1b Gasleveringsnorm (art. 2.33b Energiewet)

In art. 2.33b van de Energiewet wordt in het wetsvoorstel als volgt geformuleerd:

Artikel 2.33b levering in uitzonderlijke omstandigheden

1. *Leveranciers van beschermde afnemers treffen voorzieningen om de gaslevering aan hun beschermde afnemers te waarborgen in gevallen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van verordening 2017/1938.*
2. *Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de aard van de te treffen voorzieningen.*
3. *Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over:*
 - a. *gevallen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdelen a en b, van verordening 2017/1938; en*
 - b. *de omvang van de te treffen voorzieningen.*

Uit de toelichting wordt duidelijk dat deze plicht van vergunninghoudende leveranciers niet ziet op de pieklevertaak van GTS. In dit wetsartikel art. 2.33b, eerste lid wordt pieklevering echter weer niet uitgesloten als onderdeel van de verplichtingen van vergunninghouders. Hierdoor laat de wettekst zelf onduidelijkheid bestaan over de scope/omvang van de plicht voor vergunninghouders. Uit de toelichting blijkt dat de omvang en (temperatuur)grens van de gasleveringsnorm per MR verder worden ingevuld. Het lijkt GTS echter zeer wenselijk om ook op wetsniveau hier maximale duidelijkheid over te creëren. Dit kan onzes inziens ook op relatief makkelijke wijze door de volgende wijziging in het eerste lid van artikel 2.33b door te voeren:

GTS-voorstel voor wijziging van de tekst in art. 2.33b, eerste lid:

Behoudens pieklevering als bedoeld in artikel 3.64 treffen leveranciers van beschermde afnemers voorzieningen om de gaslevering aan hun beschermde afnemers te waarborgen in gevallen als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van verordening 2017/1938

Deze formulering van art. 2.33b in combinatie met de voorgestelde formulering van artikel 3.64 (zie 1a), laat geen enkele twijfel bestaan dat vergunninghoudende leveranciers geen verantwoordelijkheid dragen voor het nemen van maatregelen voor de (extra) afname van hun beschermde afnemers beneden de per MR te bepalen temperatuur waar de GTS-piekleveringstaak voor van toepassing is.

A2 GTS heeft niet geadviseerd om de piekleveringstaak pas vanaf -11 °C te laten beginnen

Bij de artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.33b en bij artikel 3.64 staat het volgende: *In het verleden was GTS verantwoordelijk voor het treffen van voorzieningen tussen -9 tot -17 °C. Uit het advies van GTS blijkt dat deze temperatuur thans, op basis van de meerjarige informatie en ramingen van het KNMI over de temperatuurontwikkeling Nederland, kan worden bijgesteld naar -11 °C tot -14 °C.*

Daarnaast staat bij de toelichting bij gaslevernorm op p.125 het volgende: *De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de gasleveringsnorm wordt met toevoeging van artikel 2.33b in de Energiewet geëxpliciteerd met dit wetsvoorstel. Zo wordt de al bestaande verplichting van leveranciers om in de basislevering van hun klantengroep te moeten voorzien geëxpliciteerd, wordt de klantengroep waarvoor leveranciers moeten voorzien in de basislevering gewijzigd van kleinverbruikers naar beschermde afnemers en het voornemen is bij lagere wet- en regelgeving de basislevering uit te breiden tot -11 °C.*

Voor alle helderheid, GTS heeft niet geadviseerd om de ondergrens van de GTS-piekleveringstaak – en daarmee de bovengrens van de gasleveringsnorm voor vergunninghouders – bij te stellen van -9 °C naar -11 °C. Wij lichten dat hierna verder toe.

De Europese en Nederlandse capaciteitsnormen hebben betrekking op een dag met hoge gasvraag of met een uitzonderlijk hoge gasvraag die zich eens in de “xx” jaar voordoet. Een (uitzonderlijke) hoge gasvraag komt in Nederland alleen voor bij (extreem) lage effectieve etmaaltemperaturen. Op dat moment is er een lineaire relatie tussen de gasvraag en de effectieve etmaaltemperatuur. Op die manier kan een

dag met een uitzonderlijke hoge gasvraag die voorkomt met statistische waarschijnlijkheid van eens in de “xx” jaar worden vertaald naar een dag met een (extreem) lage effectieve etmaaltemperatuur die met dezelfde waarschijnlijkheid voorkomt. De vertaling naar zo’n effectieve etmaaltemperatuur was oorspronkelijk gebaseerd op een KNMI-analyse uit 2011 (kenmerk: KNMI-2011/1468). GTS heeft het KNMI in 2023 gevraagd de studie uit 2011 te herhalen in het licht van de klimaatverandering. In die nieuwe analyse¹ heeft het KNMI een update gegeven van de frequentie van optreden van extreem lage effectieve etmaaltemperaturen in het huidige klimaat.

Hieronder volgen de resultaten van de situatie uit 2011 en 2023:

Herhalings tijd (jaar) (eens per xx jaar)	2011 Effectieve etmaal temperatuur in °C	2023 Effectieve etmaal temperatuur in °C
2	-9,0	-8,5
20	-15,5	-14,0
50	-17,0	-16,0

De huidige piekleveringstaak voor GTS geldt voor de effectieve etmaal temperatuur tussen -9 °C en -17°C. De toenmalige achterliggende gedachte om de grens bij -9°C te leggen, was dat het voor leveranciers nog wel commercieel interessant is om maatregelen te nemen voor situaties die zich elk jaar of eens per twee jaar voordoen. Om maatregelen te nemen voor piek situaties die zich minder frequent voordoen, is voor leveranciers commercieel niet interessant genoeg. Om toch aan de eis van de overheid te voldoen om de levering van gas aan de beschermde afnemers (momenteel kleinverbruikers) te waarborgen voor een piekvraag die zich eens per 50 jaar voordoet, is het deel dat minder dan eens per 2 jaar voorkomt aan GTS toegekend (als een zgn. *public service obligation*) met de bijbehorende effectieve etmaaltemperatuurrange van -9 °C t/m -17 °C.

In de MvT wordt beschreven dat voor GTS een range zou gelden van -11,0 °C t/m -14°C voor het invullen van haar “nieuwe” piekleveringstaak. GTS vermoedt dat KGG daarmee bedoelt dat de “eens per 50 jaar” eis (gedefinieerd bij -17°C) voor de piekvraag wordt verlaten en “gewijzigd naar “eens per 20 jaar” met een effectieve etmaal temperatuur van -14 °C. GTS vindt dat een logische verandering omdat de relevante eisen uit de EU-gasleveringsnorm zich ook baseren op situaties die zich eens per 20 jaar voordoen.

¹ Zie voor de KNMI analyse het document “KNMI Update....effectieve temperaturen 2023” op: <https://www.gasunie transportservices.nl/gasmarkt/marktontwikkelingen/leveringszekerheid-gas>

De genoemde -11°C herkent GTS echter niet. Als de ondergrens wederom wordt bepaald op een gasvraag die zich “eens per 2 jaar” voordoet dan hoort daar een effectieve etmaal temperatuur bij van -8,5 °C.

Samengevat stelt GTS het volgende voor (op te nemen in lagere wetgeving):

- *De piekleveringstaak voor GTS bestaat voor een piekvraag behorende bij temperaturen die zich “eens per 2 jaar” voordoen tot en met een piekvraag behorende bij temperaturen die zich “eens per 20 jaar” voordoet.*
- *Het gaat daarbij om zowel capaciteit als volume, waarbij alleen fysieke middelen zijn toegestaan.*
- *KNMI voert periodiek (bv. eens per 5 jaar) een studie uit naar de verwachte frequenties van extreem lage effectieve temperaturen, op een vergelijkbare wijze als in 2023.*
- *Voor de uitvoering van de piekleveringstaak door GTS wordt de effectieve etmaal temperatuur range dan -8,5 °C t/m -14 °C. Op die manier wordt een duidelijke en noodzakelijke scheiding aangebracht tussen de verplichtingen voor GTS op basis van artikel 3.64 (Energiewet) en artikel 2.33b voor de vergunning houdende leveranciers. Deze temperatuurgrenzen worden per Ministeriële Regeling vastgesteld.*

[A3 Het wetsvoorstel dient het treffen van voorzieningen t.b.v. artikel 2.33b, waaronder 6.1.c van de Verordening, expliciet onderdeel te maken van de wettelijke vergunningsvereisten](#)

Het wetsvoorstel legt in artikel 2.33b weliswaar de verplichting op aan vergunninghouders om voorzieningen ten behoeve van de gasleveringsnorm te treffen, maar maakt niet expliciet dat dit onderdeel wordt van de vergunningsvoorwaarden van leveranciers. Het doel van het wetsvoorstel is om taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van de gasleveringsnorm te expliciteren. Het wetsvoorstel moet daarom ook duidelijk maken dat het kunnen voldoen aan de verplichtingen van artikel 2.33b van de Energiewet een voorwaarde is voor het verkrijgen en behouden van een vergunning. Een dergelijke explicitering zou eenvoudig in de wet kunnen worden opgenomen door onderstaande voorgestelde teksttoevoeging aan artikel 2.18, eerste lid van de Energiewet.

GTS-voorstel voor wijziging van artikel 2.18, eerste lid Energiewet:

Een leverancier die krachtens artikel 2.17 vergunningplichtig is, beschikt over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten alsmede over voldoende deskundigheid, heeft de benodigde voorzieningen getroffen om aan de verplichtingen opgenomen in artikel 2.33b te voldoen en is tevens aangesloten bij een instantie voor buitengerechtelijke geschilbeslechting.

A4 De toelichting bij het wetsvoorstel vermeldt ten onrechte niet dat de ACM-beleidsregel moet worden aangepast n.a.v. art. 2.33b en dat dit gevolgen zal hebben voor de vergunninghouders.

Zoals door KGG wordt toegelicht zagen de verplichtingen van vergunninghoudende leveranciers m.b.t. de gasleveringsnorm tot nu toe alleen op het treffen van voorzieningen voor de basislevering en dat de basislevering zag op een temperatuur tot -9 ° C. Deze basislevering is onderdeel van artikel 6.1.a en 6.1.b van de Verordening.²

Als wettelijke vergunningsvoorwaarde dienen de vergunninghoudende leveranciers aan te tonen dat zij op “betrouwbare wijze” de beschermde afnemers kunnen voorzien van gas. Deze verplichting om voorzieningen te treffen voor de levering aan beschermde afnemers (in Gaswet: kleinverbruikers) tot -9 °C is de huidige invulling van de verplichting om op betrouwbare wijze te kunnen leveren aan beschermde afnemers. De ACM ziet middels de Beleidsregel betrouwbare levering van elektriciteit of gas en continuïteit van energieleveranciers³ (de “ACM-beleidsregel”) erop toe dat de financiële positie en de portfolio van vergunninghoudende leveranciers dusdanig is dat in deze “uitzonderlijke omstandigheden” de beschermde afnemers van gas kunnen blijven worden voorzien⁴. Deze uitzonderlijke omstandigheden waarvoor vergunninghoudende leveranciers voorzieningen moeten treffen worden met dit wetsvoorstel echter uitgebreid met de in artikel 6.1.c van de Verordening genoemde gevallen. Dit betekent dat de vergunninghoudende leveranciers ook verplicht worden om voorzieningen te treffen zodat hun beschermde afnemers gedurende “een periode van 30 dagen in het geval van verstoring van de grootste afzonderlijke gasinfrastructuur onder gemiddelde winterse omstandigheden” van gas kunnen blijven worden voorzien.

Het kan niet anders zijn dan dat deze extra verplichting van vergunninghoudende leverancier ook consequenties heeft voor de vergunninghoudende leveranciers. KGG lijkt er in de MvT bij de toelichting van de gevolgen van het wetsvoorstel voor vergunninghoudende leveranciers echter vrijwel volledig aan voorbij te gaan dat deze nieuwe verplichting voor vergunninghoudende leveranciers gevolgen zal (moeten) hebben voor de vergunninghouders.

² Zie onder meer p.19, p.24/25, p.96 van de memorie van toelichting

³ <https://www.acm.nl/system/files/documents/openbaar-besluit-beleidsregel-betrouwbare-levering-en-continuïteit.pdf>

⁴ Zie ook p.49 van de memorie van toelichting

Indien het echt de bedoeling is dat vergunninghouders hun portfolio zo moeten hebben ingericht dat zij bij uitval van de grootste infrastructuur moeten kunnen opvangen dan voldoet de huidige ACM-beleidsregel dus niet meer. De huidige beleidsregel ziet, in lijn met de huidige verplichtingen van vergunninghouders, alleen toe op de basislevering (tot -9 °C) en niet op de mogelijkheid van uitval van grote infrastructuur. Het risico van uitval van grote infrastructuur wordt niet genoemd in artikel 3, tweede lid van de ACM-Beleidsregel als één van de risico's waarmee rekening moet worden gehouden. De in dit wetsvoorstel geïntroduceerde nieuwe verplichting voor vergunninghoudende leveranciers om op betrouwbare wijze te aan beschermde afnemers te blijven leveren ook als de grootste infrastructuur uitvalt in de winter, betekent dat de portfolio's ofwel de financiële buffereisen van de vergunninghouders moeten worden aangepast.

GTS zou om deze reden verwachten dat de toelichting had vermeld dat:

- a) KGG's eisen t.a.v. betrouwbare levering door vergunninghoudende leveranciers zijn uitgebreid (met 6.1.c van de Verordening);
- b) Betrouwbare levering een vergunningseis is waar ACM op toeziet;
- c) De beleidsregel die ACM daartoe hanteert daarom door ACM zal moeten worden aangescherpt zodat deze beleidsregel ook ziet op art. 6.1.c van de Verordening;
- d) Dit gevolgen zal hebben op de portfolio's dan wel op de aan te houden financiële buffers van de vergunninghoudende leveranciers.

De toelichting bij het wetsvoorstel vermeldt echter op verschillende plekken dat de opname van de verplichting aan vergunninghouders om aan de volledige gasleveringsnorm (behoudens pieklevering) te voldoen, dus inclusief art. 6.1.c, van de Verordening vooralsnog geen tot nauwelijks impact zal hebben op de door de vergunninghouders te treffen voorzieningen. Een paar voorbeelden:

- Paragraaf 12.2.1 (Bedrijfseffectentoets): *Met dit wetsvoorstel wordt in de Energiewet vastgelegd dat deze leveranciers de verplichting hebben om voorzieningen te treffen om te voorzien in de gasleveringsnorm. Hiermee wordt een bestaande verantwoordelijkheid expliciet in de wet vastgelegd.*

Opmerking GTS: De bestaande verantwoordelijkheden van vergunninghoudende leveranciers wordt met artikel 2.33b echter aanmerkelijk uitgebreid. Deze tekst in paragraaf 12.2.1 is daarmee onjuist.

- Paragraaf 12.2.2 (regeldruktoets) vermeldt onder "gasleveringsnorm" de uitbreiding van de verplichtingen van vergunninghoudende leveranciers t.a.v. die gasleveringsnorm überhaupt niet. De regeldrukeffecten van de opname van de verplichting t.a.v. de (volledige) gaslevernorm van de Verordening Gasleveringszekerheid worden voor vergunninghoudende leveranciers ingeschat op €2.112.

Opmerking GTS: Gelet op de consequenties die de uitbreiding van de verplichtingen met artikel 6.1.c van de Verordening met zich mee zouden moeten brengen is dit bedrag onrealistisch laag te noemen.

- Bij de toelichting bij artikel 2.33b (p.143) staat: *“In eerste instantie zal, zoals beschreven in paragraaf 4.2 van het algemeen deel van deze toelichting, worden volstaan met de voorzieningen die leveranciers thans reeds treffen om te voldoen aan hun verplichting om te voorzien in een betrouwbare levering aan hun afnemers.”*

Opmerking GTS: GTS ziet niet in waarom de uitbreiding van de verplichtingen van vergunninghouders om voorzieningen te treffen voor het risico van uitval van de grootste infrastructuur in de winterperiode, niet zou leiden tot aanpassingen van de huidige getroffen voorzieningen.

Bovenstaande teksten uit de memorie van toelichting zorgen er onzes inziens voor dat een verkeerd beeld wordt geschapen t.a.v. wat van vergunninghoudende leveranciers mag worden verwacht om voorzieningen te treffen die een betrouwbare levering garanderen ook indien de grootste infrastructuur gedurende de winter uitvalt. De gasleveringsnorm is een belangrijke in de Verordening Gasleveringszekerheid genoemde preventieve maatregel. Invulling geven aan preventieve maatregelen vereist nou eenmaal echte consequenties. Als het gevolg van dit wetsvoorstel is dat er alleen op papier invulling is gegeven aan de preventieve gasleveringsnorm, maar er in de praktijk niets mee wordt gedaan, dan leidt de opname van de verplichting voor vergunninghoudende leveranciers om aan de gasleveringsnorm te voldoen alleen tot meer schijnveiligheid en niet tot meer leveringszekerheid. GTS zou dat onwenselijk vinden.

Om de bovenstaande reden verzoekt GTS KGG om in het wetsvoorstel nader in te gaan op ofwel de redenen dat KGG geen directe gevolgen van deze uitbreiding van de verplichtingen van vergunninghoudende leveranciers voorziet, ofwel een nadere, meer realistische, uiteenzetting op te nemen van de verwachte effecten hiervan op vergunninghoudende leveranciers.

A5 Definitie Pieklevering moet nog in de Energiewet worden opgenomen

In artikel 3.64 van de Energiewet zal met dit wetsvoorstel de term “pieklevering” voor komen. Deze term komt voorsnog alleen voor op AMvB-niveau (Besluit leveringszekerheid Gaswet / Energiebesluit) en wordt op AMvB-niveau gedefinieerd. De definitie van pieklevering moet o.i. dus ofwel worden opgenomen in de Energiewet zelf ofwel er moet bij het gebruik van de term pieklevering in de Energiewet worden verwezen naar “pieklevering zoals gedefinieerd in artikel 1 van het Energiebesluit”. De eerste optie lijkt GTS beter.

B Heffingen voor de door EBN gemaakte kosten t.b.v. haar nieuwe wettelijke taken

B1 GTS is niet de meest aangewezen partij om de heffingen namens de Minister in te vorderen

Het voorgestelde vierde lid van Artikel 3.9 van de WBE bepaalt dat GTS de heffingen voor de kosten van de wettelijke taken van EBN met betrekking tot de tijdelijke vulmaatregelen van EBN namens Onze Minister invordert. Artikel 2.70 van de Energiewet bepaalt dat GTS de heffingen voor de kosten van de wettelijke taken van EBN met betrekking tot de noodvoorraad namens Onze Minister invordert.

Zoals eerder door GTS aan het Ministerie van KGG kenbaar gemaakt vindt GTS dit geen taak die past bij de netbeheerder van het landelijk gastransportnet.

EBN maakt kosten en genereert inkomsten t.b.v. het uitvoeren van haar (nieuwe) wettelijke taak om gasopslagen te vullen tot een vastgesteld maximum indien marktpartijen dat niet doen. EBN levert dus een dienst aan die marktpartijen. GTS vindt het dan ook logisch, dat EBN deze kosten voor de door haar verleende diensten zelf in rekening gaat brengen bij de betreffende groep die door de wetstekst wordt bepaald. GTS doet dat zelf ook voor haar piekleveringstaak waar GTS de kosten in rekening brengt bij de vergunninghoudende leveranciers waar GTS geen contractuele relatie mee heeft. GTS kan zich niet goed voorstellen dat EBN, ook vanwege haar gewijzigde en actievere rol op de gasmarkt, zelf niet in staat zou zijn om de (netto)kosten via facturen in rekening te brengen bij de betreffende marktpartijen. GTS kan EBN eenvoudig voorzien van de voor de facturatie benodigde geaggregeerde gegevens (de allocaties dan wel de geboekte capaciteiten).

Als EBN om wat reden dan ook niet zelf kan factureren kan KGG beter de Belastingdienst, of daaraan verbonden organisaties aanwijzen om de heffing in te vorderen. Dergelijke instanties zijn aanmerkelijk beter ingericht en toegerust om dergelijke heffingen (zijnde een bestuursrechtelijke geldschuld, zie p.145 van de MvT) bij marktpartijen te innen en beschikken over een uitgebreid wettelijk instrumentarium om daadwerkelijke invordering zeker te stellen. De Belastingdienst beschikt op basis van de Invorderingswet 1990 over speciale bevoegdheden, zoals een dwangbevel, bodemrecht en voorrang op andere schuldeisers. Deze Invorderingswet en bijbehorende bevoegdheden zijn niet van toepassing op invordering door GTS. GTS beschikt derhalve niet over een dergelijke effectief wettelijke instrumentarium. Een wettelijke taak om de EBN-kosten door GTS middels een heffing te laten invorderen is niet passend bij de huidige wettelijke taken van GTS en GTS heeft, om ook de bovengenoemde redenen, bezwaren tegen deze wettelijke taak.

B2 De term gealloceerde capaciteit bestaat niet

In artikel 3.9, eerste lid van de WBE en artikel 2.70, eerste lid van de Energiewet staat, net als op meerdere plekken in de MvT, dat de heffing in rekening wordt gebracht bij netgebruikers die “capaciteit gealloceerd hebben gekregen”. Er bestaat echter niet iets als “gealloceerde capaciteit” in de zin zoals bedoeld in dit wetsvoorstel. Netgebruikers contracteren transportcapaciteit en, afhankelijk van het daadwerkelijk gebruik van dit recht op transportcapaciteit, worden energiehoeveelheden (in KWh) aan netgebruikers gealloceerd.

De netgebruikers die een heffing verschuldigd zijn en de verrekening van de heffing dient dus plaats te vinden op grond van ofwel de door netgebruikers gecontracteerde transportcapaciteit ofwel de aan netgebruikers gealloceerde energiehoeveelheden.

B3 In het wetsvoorstel mist een grondslag voor het opleggen van heffingen voor de kosten van de vulmaatregelen na inwerkingtreding van het wetsvoorstel

In artikel 3.9, eerste lid van de WBE staat:

“Onze Minister legt ter bestrijding van de kosten gemaakt in verband met de uitvoering van de tijdelijke maatregelen die in het belang van voorkoming van een noodsituatie tijdens enig opslagjaar dat is aangevangen voorafgaand aan inwerkingtreding van deze wet zijn getroffen ten behoeve van het vullen van ondergrondse gasopslagen op het Nederlands grondgebied een heffing op aan....:”

Artikel 2.70 van de Energiewet geeft alleen een grondslag voor het opleggen van heffingen voor de kosten van de noodvoorraad.

In het wetsvoorstel ontbreekt dus nog een grondslag voor het opleggen van heffingen voor de kosten die EBN na inwerkingtreding van deze wet maakt voor de vulmaatregelen die EBN treft op grond van haar in artikel 82, derde lid, onderdeel a van de Mijnbouwwet opgelegde taak.

B4 Het wetsvoorstel is inconsistent t.a.v. welke wet de grondslag voor het invorderen van de heffing regelt

Uit de toelichting blijkt dat KGG in dit wetsvoorstel voornemens is om drie soorten heffingen door GTS te laten invorderen.

Dit zijn:

- a. De heffing t.a.v. de noodvoorraad;
- b. De heffing t.a.v. de tijdelijke vulmaatregelen tot inwerkingtreding wetsvoorstel;
- c. De heffing t.a.v. de vulmaatregelen na inwerkingtreding wetsvoorstel.

De grondslag voor de het invorderen van de heffing t.a.v. de noodvoorraad door GTS staat in de Energiewet (art. 2.70). De grondslag t.a.v. het invorderen van de heffing t.a.v. de tijdelijke maatregelen staat echter in de Wet Bestrijden Energieleveringscrisis (art. 2.70). De grondslag voor de in het bovengenoemde onderdeel c genoemde heffing ontbreekt (zie ook punt 8). Het lijkt GTS logischer om deze grondslagen voor de heffing door GTS allemaal op consistente wijze in dezelfde wet op te nemen. De Energiewet lijkt GTS de daarvoor meest aangewezen wet. Dit laat uiteraard onverlet dat GTS, zoals nader toegelicht in punt 6 van deze reactie, bezwaren heeft ten aanzien van het door GTS laten invorderen van deze heffingen.

B5 In de heffing moeten de winsten van EBN uit voorgaande jaren eerst worden verrekend met de verliezen in enig jaar

Zoals KGG in het wetsvoorstel aangeeft zijn de daadwerkelijke kosten en van de EBN-taken m.b.t. de (al dan niet tijdelijke) vulmaatregelen opbrengsten in enig jaar pas achteraf bekend. Afhankelijk van de daadwerkelijke transacties die EBN gedurende het jaar⁵ afsluit kan er sprake zijn van zowel een nettoverlies of een nettowinst. Het lijkt GTS voor de hand liggen dat eventuele winsten uit het verleden worden verrekend met eventuele verliezen in latere jaren voordat de marktpartijen een heffing in rekening gebracht dienen te krijgen. De memorie van toelichting vermeldt een dergelijke redelijke en voor de hand liggende verrekening van winsten met verliezen echter niet. Het lijkt GTS redelijk en logisch om een dergelijke voorgenomen verrekening op te nemen in de memorie van toelichting.

De door EBN te treffen maatregelen t.a.v. het aanleggen van een noodvoorraad zal alleen bij de daadwerkelijke inzet van de noodvoorraad (dus in een noodsituatie), leiden tot opbrengsten. Een financiële winst in enig jaar voor EBN m.b.t. de noodvoorraad is echter dus ook niet volledig uit te sluiten. KGG zou derhalve eenzelfde verrekeningsmechanisme kunnen opnemen voor de kosten die verband houden met de noodvoorraad.

⁵ KGG zal t.z.t. nog moeten aangeven of "jaar" wordt gezien als a) kalenderjaar, b) gasjaar of c) opslagjaar

C Vulverplichting en noodvoorraad

C1 Algemeen

Er komt een duidelijke grondslag voor KGG voor het nemen van de niet-marktgebaseerde maatregelen uit het noodplan (BH-G) in het geval van een noodsituatie⁶. Daarnaast komt er ook een grondslag voor het aanleggen van een noodvoorraad. GTS vindt dit een positieve ontwikkelingen.

GTS constateert dat, zowel in het publieke- als politieke debat, onvoldoende onderscheid wordt gemaakt tussen een noodvoorraad en een minimale vulgraad voor gasopslagen om de markt te belevaren in een koude winter. Omdat voor beide maatregelen separate regelgeving geldt, is het verduidelijken van dit onderscheid van belang.

C2 Noodvoorraad

Een eenduidige- en consequent gebruik van de benaming van een noodvoorraad⁷ helpt om de discussie helder te houden. Het vrijgeven van de noodvoorraad moet zijn gebonden aan strikte- en transparante regels, bijvoorbeeld het uitroepen van een noodsituatie. KGG bepaalt wanneer er sprake is van een noodsituatie en wanneer de noodvoorraad moet worden aangewend. Het volume dat is aangemerkt als noodvoorraad blijft ten alle tijden beschikbaar en dient geen ander doel dan noodvoorraad.

Naast het opvangen van de gevolgen van een calamiteit, reduceert een noodvoorraad tevens de kans om gaslevering door derden in te zetten als politiek drukmiddel.

C3 Omvang noodvoorraad

De omvang van een noodvoorraad wordt in beginsel bepaald door een politieke afweging gebaseerd op advies. Dit advies moet zowel inhoudelijk en technisch van aard zijn en ondersteunend zijn aan een afweging tussen kosten en baten. Zo bedroegen de extra kosten ten gevolge van de gascrisis in 2022 alleen voor Nederland (veel-) meer dan tien miljard euro. In een situatie waarbij aan de criteria voor de inzet van een noodvoorraad is voldaan, zijn vergelijkbare of zelfs hogere kosten denkbaar. De kosten voor een noodvoorraad moeten worden gerelateerd aan de vermeden sociaaleconomische kosten in een crisissituatie.

⁶ Artikel 11.1, sub 3 uit de SoS Verordening: VERORDENING (EU) 2017/1938 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid

⁷ Momenteel worden "noodvoorraad", "strategische voorraad", "achter de hand gehouden gas" en "voorraad waarvan per definitie van te voren niet zeker is dat deze gebruikt gaat worden" als uitwisselbare termen gebruikt.

Hierbij is tevens bepalend dat in de zogenaamde risico evaluaties⁸ rekening moet worden gehouden met scenario's van een langdurige verstoring van één leveringsbron. Ondersteunend aan de aanleg van een noodvoorraad is dat ENSTOG in haar *security of supply* simulaties⁹ rekening houdt met langdurige uitval van aanbod, zijnde 6 maanden voor offshore infrastructuur.

GTS is van mening dat het volume van ca. 5 TWh, zoals wordt geopperd in de MvT, te beperkt is en onvoldoende voor het doel waarvoor de voorraad wordt aangelegd. In dit kader is een meer realistische omvang meer dan een factor tien groter.

Dimensionering moet plaatsvinden in (Noordwest-)Europees verband, omdat

- de effecten van een calamiteit zich uitstrekken tot over de landsgrenzen van Nederland en vice versa en
- omdat niet elke lidstaat de mogelijkheid heeft om een noodvoorraad aan te leggen.

Deze (Noordwest-)Europese aanpak geeft de mogelijkheid om

- met minimale middelen een maximaal effect te bereiken
- kosten naar evenredigheid te delen tussen lidstaten.

Bij de realisatie van een noodvoorraad is een aantal opties beschikbaar, zoals

- Inzet van opslagruimte in gasopslagen, die niet (meer-) nodig is voor het balanceren van de gasmarkt in een koud jaar. Hierbij is een spreiding van het volume over meer opslagen wenselijk.
- Beschikbaar maken van voldoende productie- en transportcapaciteit om het onderliggende kussengas in te zetten als noodvoorraad. Dit kan alleen wanneer dit kussengas niet de functionaliteit van de gasopslag beperkt waardoor deze onvoldoende beschikbaar is voor de reguliere extra wintervraag.

C4 Minimale vulgraad van gasopslagen

GTS onderschrijft het belang van een minimale vulgraad voor gasopslagen aan het begin van een winterperiode.

Een minimale vulgraad voor gasopslagen heeft tot doel voldoende aanbod te hebben in een koude periode of een onderbreking in het aanbod, zoals vastgelegd in de Gaswet en de Europese gaslevernorm.

⁸ Artikel 7.4, sub g uit de SoS Verordening: VERORDENING (EU) 2017/1938 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid: "rekening houdend met scenario's van een langdurige verstoring van één leveringsbron" (gewijzigd per 1 juli 2022)

⁹ <https://www.entsog.eu/security-of-supply-simulation#union-wide-simulation-of-supply-and-infrastructure-disruption-scenarios-2024>

GTS onderschrijft nadrukkelijk niet de idee dat volledige marktwerking te allen tijde resulteert in voldoende mate van leveringszekerheid en daarmee een minimale vulgraad overbodig maakt. Hoewel een tekort aan aanbod uiteindelijk zal resulteren in een lagere vraag, en daarmee een fysieke balans, kan de financiële- en sociaaleconomische schade zeer groot zijn. Hierbij valt te denken aan excessief hoge gasprijzen, gedwongen afschakeling en productieverlies. Het beperken van deze schade, bijvoorbeeld door overheidsingrijpen, zal alsnog marktverstoring werken.

Het bovenstaande vraagt om een duidelijke keuze tussen “leveringszekerheid” en “betaalbare leveringszekerheid”, waarbij deze laatste moet worden gezien vanuit een breed economisch perspectief, waarbij alle maatschappelijke kosten worden meegenomen.

Wel is GTS een voorstander om te zoeken naar een methodiek waarbij de minimale vulgraad wordt gegarandeerd met daarbij tevens een minimale marktverstoring, dus een minimale beïnvloeding van het gedrag van spelers op de vrije gasmarkt. Voor de huidige adviezen baseert GTS zich op de uitgangspunten zoals die in de wet zijn vastgelegd en ontwikkelingen binnen de gasmarkt. Hierbij wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een koude, gebaseerd op de meest recente dertig jaar. Hierbij zou bijvoorbeeld kunnen worden gedacht aan een methodiek waarbij het volume dat volgt uit de vulgraad wordt opgedeeld in

- Een volume dat nodig is in een winter met een redelijke kans op voorkomen. Hierbij is het aannemelijk dat marktpartijen te allen tijde zorgdragen dat dit volume voor de markt beschikbaar is. Voor dit volume hoeft dan ook geen vulverplichting te worden gedefinieerd, er geldt 100% marktwerking.
- Een additioneel volume, dat nodig is in situaties met een kleinere kans op voorkomen, bijvoorbeeld een extreem koude winter. Dit volume maakt wel onderdeel uit van de vulverplichting en wordt beschikbaar gesteld op basis van een transparant en controleerbaar criterium, bijvoorbeeld op basis van het versterken aantal graaddagen.

Zoals eerder aangegeven staat het volume van een noodvoorraad geheel los van het volume dat volgt uit de minimale vulgraad.

D Overige opmerkingen en suggesties

D1 Het wetsvoorstel laat onduidelijkheid bestaan t.a.v. mate van regulering van gasopslagen waarvan EBN gebruik van kan maken

De seizoensbergingen moeten t.b.v. de in artikel 82, derde lid van de Mijnbouwwet genoemde taken van EBN gereguleerde toegang aan EBN bieden. De methoden en voorwaarden (codes) moet door de ACM worden goedgekeurd, dit komt te staan in artikelen 3.110a en 3.122 van de Energiewet.

Uit de algemene toelichting blijkt echter dat ook de tarieven hiervoor door ACM moeten worden goedgekeurd (paragraaf 6.3.2 p.80):

“Om haar taken met betrekking tot het vullen van gasopslagen uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat de aangewezen partij tegen redelijke en marktconforme voorwaarden – waaronder de tarieven - toegang krijgt tot de seizoensopslagen en PGI Alkmaar.”

Het wetsvoorstel zelf voorziet echter alleen in de goedkeuring van methoden en voorwaarden van deze gasopslagen en niet in de goedkeuring van de tarieven. De artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.33b vermeldt ook alleen goedkeuring van de methoden en voorwaarden. Het stelsel van de Energiewet heeft aparte paragrafen voor enerzijds ACM-goedkeuring t.a.v. tarieven/tariefberekening voor “Bijzondere beheerders”, waaronder gasopslagen (paragraaf 3.6.4, art. 3.114 -3.118) en anderzijds ACM-goedkeuring van overige methoden en voorwaarden voor bijzonder beheerders (paragraaf 3.6.5, art. 3.119 – 3.124).

Indien het daadwerkelijk de bedoeling is dat ACM t.b.v. de EBN-taken ook voor gasopslagen tarieven moet goedkeuren dan is een apart wetsartikel in paragraaf 3.6.4 van de Energiewet nog nodig.

D2 Het wetsvoorstel kan er onbedoeld toe leiden dat ook EnergyStock onder de verplichtingen van art. 3.100a, 3.122 en 4.8 komt te vallen

Op p.32 van de MvT staat: “Zuidwending valt buiten de reikwijdte van de maatregelen in dit wetsvoorstel.” Het nieuwe artikel 82, derde lid van de Mijnbouwwet en de nieuwe respectievelijk gewijzigde artikelen 3.100a en 3.122 van de Energiewet sluiten EnergyStock echter niet uit. Dit laat de mogelijkheid open dat ACM van mening zou kunnen zijn dat ook voor EnergyStock methoden en voorwaarden moeten worden vastgesteld. Dit is evident niet de bedoeling van het wetsvoorstel. De bepalingen van de wetteksten zelf dient daarom hiertoe te worden aangepast.

[D3 De verwijzing naar artikel 3.66 Energiewet heeft nadere toelichting](#)

De MvT moet, daar waar verwezen wordt naar artikel 3.66 van de Energiewet, duidelijk vermelden dat dit artikel 3.66 is gewijzigd ten opzichte van het wetsvoorstel Energiewet zoals dat door de Tweede Kamer en Eerste Kamer is behandeld. Artikel 3.66 in de Energiewet (raming Groningenveld) is met de inwerkingtreding van de Wet Beëindiging Gaswinning Groningenveld per 1 mei 2024 gewijzigd naar de taak om een jaarlijkse rapportage m.b.t. gasleveringszekerheid aan KGG te sturen. Deze wet heeft ook reeds het (toekomstige) artikel 3.66 van de (toekomstige) Energiewet gewijzigd. Zonder deze toelichting worden alle verwijzingen naar artikel 3.66 van de Energiewet in de WBE en de bijbehorende toelichting daarbij voor het bredere publiek nagenoeg onnavolgbaar. Het verdient dus aanbeveling om in de MvT verwijzingen naar artikel 3.66 te voorzien van de toevoeging dan wel voetnoot “zoals gewijzigd met inwerkingtreding van de Wet Beëindiging Gaswinning Groningenveld”.

[D4 Gasopslagbeheerder versus opslagbeheerder](#)

Het voorgestelde artikel 3.100a van de Energiewet spreekt over “opslagbeheerders”. De in de Energiewet hiervoor opgenomen (en gedefinieerde) term is echter “gasopslagbeheerder”. Dit moet dus worden gewijzigd.

[D5 De lijst met systeembeheerders in artikel 2.2, derde lid en artikel 4.4, tweede lid van de WBE lijkt onvolledig](#)

GTS neemt aan dat aan dit onderdeel ook interconnectorsysteembeheerders en/of gasopslagbeheerders moeten worden toegevoegd.

[D6 Het is onduidelijk wat in het onderstaande artikel 2.8, eerste lid van de WBE bedoeld wordt met “naar rato van de vraag”](#)

De door Onze Minister op grond van artikel 2.4 aangewezen rechtspersoon levert in opdracht van Onze Minister naar rato van de vraag van de door solidariteit beschermde afnemers het uit hoofde van een Nederlands verzoek om toepassing van een solidariteitsmaatregel ontvangen gas aan leveranciers van door solidariteit beschermde afnemers.

Gas Transport Services B.V.,

Datum: 26 maart 2025

Ons kenmerk: EA 25.0108

Onderwerp: GTS-reactie op het wetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis

D7 “De Raad” is niet gedefinieerd

Artikel 2.9, eerste lid van de WBE heeft het over de “Raad”. De “Raad” is in deze wet echter niet gedefinieerd.

D8 Artikel 2.9, derde lid lijkt onvolledig

Artikel 2.9, derde lid van de WBE verwijst alleen naar een besluit zoals bedoeld in het eerste lid. Zou een besluit zoals bedoeld in het tweede lid (Besluit door de Minister-President) hier niet aan moeten worden toegevoegd?

D9 Vaststelling waardebepaling van solidariteitsgas lijkt niet eenduidig te zijn

Volgens Artikel 3.2, tweede lid van de WBE wordt de waardebepaling van het solidariteitsgas bepaald op basis van de day-ahead prijs op t-1. De day ahead prijs gedurende t-1 fluctueert echter de gehele dag. Deze formulering moet dus eenduidiger om toekomstige discussies te voorkomen.

D10 Verkeerde verwijzing in art. 2.6, achtste lid Energiewet

In het nieuwe achtste lid van artikel 2.6 van de Energiewet moet in onderstaande zin verwezen worden naar het zevende lid in plaats van naar het zesde lid:

Het achtste lid (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

- a. In onderdeel c, wordt na “vijfde lid,” ingevoegd “en de plicht tot wijziging daarvan, bedoeld in het zesde lid”.